==========
અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.
DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.
==========

જગદીશ નારાયણ શુક્લા

વિ.

સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નં. ૯૪૪૨/૨૦૧૬)

સપ્ટેમ્બર ૨૬, ૨૦૧૬

[ટી.એસ. ઠાકુર, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ અને એ.એમ. ખાનવિલકર, ન્યાયમૂર્તિ]

લોકાયુક્તો:

યુ.પી. લોકાયુક્ત અને ઉપ–લોકાયુક્ત અધિનિયમ, ૧૯૭૫ – કલમ ૧૨(૩) – સામાવાળાઓ–જાહેર સેવકો સામે આક્ષેપો, કે તેઓએ અજ્ઞાત સ્ત્રોતોમાંથી મળેલી આવક દ્વારા સંપત્તિ ખરીદી છે – લોકાયુક્તે તપાસ એજન્સીઓ મારફતે તપાસની ભલામણ કરી – અપીલકર્તાએ રિટ પિટિશન દાખલ કરી અને લોકાયુક્તની ભલામણ/અહેવાલના અમલીકરણ માટે અરજ કરી – રિટ પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવી – અપીલ પર, ઠરાવ્યું: કાયદા

અમલીકરણ એજન્સીઓ કાર્યવાહીમાં લાગી ગઈ છે અને સદર તપાસ/પૂછપરછ દરમિયાન પ્રાપ્ત થયેલી રજૂઆતો અને સોગંદનામા સહિતની માહિતી અને સામગ્રી એકત્રિત કરી છે – કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓની વિનંતી પર, સામાવાળાઓ–જાહેર સેવકોની ભૂલો અને કૃત્યો (acts of commission and omission) ના સંબંધમાં તપાસ/પૂછપરછ પૂર્ણ કરવા માટે તેમને વધુ સમય આપવામાં આવે છે – ભારતનું બંધારણ – અનુચ્છેદ ૧૩૬ – પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ – કલમ ૧૩(૧)(ઈ) સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૨) – પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ, ૨૦૦૨ – કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસીજર, ૧૯૭૩ – કલમ ૧૭૩(૨).

અપીલનો નિકાલ કરતા, કોર્ટે

ઠેરવેલ કે: ૧. હાઇકોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશનમાં રાહત સક્ષમ સત્તાધિકારી (Competent Authority) ને લોકાયુક્ત દ્વારા કરવામાં આવેલી ભલામણો પર કાર્યવાહી કરવાનો નિર્દેશ આપવા પૂરતી મર્યાદિત હતી. લોકાયુક્તના અહેવાલમાં નોંધવામાં આવેલ તથ્યાત્મક મેટ્રિક્સમાં તપાસ/પૂછપરછ કરવા સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશને ધ્યાનમાં રાખીને તે રાહત કામ કરી ગઈ છે. વધુમાં, કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓ કાર્યવાહીમાં લાગી ગઈ છે અને સદર તપાસ/પૂછપરછ દરમિયાન પ્રાપ્ત થયેલી રજૂઆતો અને સોગંદનામાના સંદર્ભ સહિતની માહિતી અને સામગ્રી એકત્રિત કરી છે. કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓની વિનંતી પર, સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ અથવા તેની સાથે સંકળાયેલા કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિ(ઓ) ની ભૂલો

અને કૃત્યોના સંબંધમાં તપાસ/પૂછપરછ પૂર્ણ કરવા માટે તેમને વધુ થોડો સમય આપવામાં આવે છે. [ફકરો ૧૫] [૩૭૩–ડી–ઈ]

૨. વર્તમાન કેસમાં, એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓ ઘણા સમયથી તેમના કામ પર છે, આશા રાખવામાં આવે છે કે તેઓ વહેલી તકે અને આજથી છ મહિનાથી વધુ સમય ન લેતા તપાસ/પૂછપરછ પૂર્ણ કરશે અને તેને કાયદા મુજબ તેના તાર્કિક અંત સુધી લઈ જશે. [ફકરો ૧૬] [૩૭૩–એફ]

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસ્ડિક્શન: સિવિલ અપીલ નં. ૯૪૪૨/૨૦૧૬.

મિસેલેનિયસ બેન્ચ નં. ૫૭૪૪/૨૦૧૨ માં લખનૌ ખાતે અલ્હાબાદ હાઇકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરની લખનૌ બેન્ચના તારીખ ૧૬.૦૭.૨૦૧૨ ના ચુકાદા અને હુકમ પરથી.

અપીલકર્તા વતી એમ.સી. ઢીંગરા, સુશ્રી ગૌરી નીયો રામપાલ.

સામાવાળાઓ વતી તુષાર મહેતા, એએસજી, રાકેશ કુમાર ખન્ના, સિનિયર એડવોકેટ, પી.કે. મલિક, રિતેશ કુમાર, રજત નાયર, મનોજ સિંહ, રજત એમ., બી.કે. પ્રસાદ, મુકેશ કુમાર મરોરિયા, રાજીવ સિંહ, રવિ પ્રકાશ મેહરોત્રા, અભિષેક કુમાર સિંહ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ એ.એમ. ખાનવિલકર દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. પરવાનગી આપવામાં આવી.

૨. આ અપીલ રિટ પિટિશન નં. ૫૭૪૪/૨૦૧૨ માં અલ્હાબાદ, લખનૌ ખાતે હાઇકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરની ડિવિઝન બેન્ચના તારીખ ૧૬મી જુલાઈ,

૨૦૧૨ ના નિર્ણયને પડકારે છે.

૩. અપીલકર્તાએ ૨૨મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૨ ના લોકાયુક્ત ઉત્તર પ્રદેશની ભલામણ/અહેવાલના અમલીકરણ માટે અરજ કરતા જાહેર હિતની અરજી તરીકે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી. સદર રિટ પિટિશનમાં નીચેની રાહતોની અરજ કરવામાં આવી હતી:

"તેથી, અતિ આદરપૂર્વક અરજ કરવામાં આવે છે કે ન્યાયના હિતમાં, માનનીય કોર્ટ કૃપા કરીને નીચે મુજબ આદેશ આપે,

i) સામાવાળા નં. ૭ અને ૮ દ્વારા આ બાબતની પૂછપરછ કરાવીને સામાવાળા નં. ૪ ની ભલામણો/અહેવાલને અમલમાં મૂકવા માટે સામાવાળા નં. ૧, ૨ અને ૩ ને નિર્દેશ આપતો મેન્ડમસ (mandamus) ની પ્રકૃતિમાં રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવો.

ii) સામાવાળા નં. ૪ ની ભલામણના સંદર્ભમાં, સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ ના ગેરકૃત્યોની પૂછપરછ કરવા માટે સામાવાળા નં. ૭ અને ૮ ને નિર્દેશ આપતો મેન્ડમસની પ્રકૃતિમાં રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવો.

iii) અરજદારને ન્યાયી, યોગ્ય અને અસરકારક રાહત આપવા માટે આ માનનીય કોર્ટ દ્વારા યોગ્ય અને ઉચિત માનવામાં આવે તેવી અન્ય કોઈ પણ રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવો.

iv) અરજદારને રિટ પિટિશનનો ખર્ચ ચૂકવવો.

૪. લોકાયુક્તે યુ.પી. લોકાયુક્ત અને ઉપ-લોકાયુક્ત અધિનિયમ, ૧૯૭૫ ની કલમ ૧૨ (૩) ની જોગવાઈઓ હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારીને જરૂરી

કાર્યવાહી કરવા માટે સદર અહેવાલ સુપરત કર્યો હતો. આ અહેવાલ શ્રી જગદીશ નારાયણ શુક્લા દ્વારા અનુક્રમે સામાવાળા નં. ૬ અને ૫, શ્રીમતી હુસ્ના સિદ્દીકી, મેમ્બર ઓફ લેજિસ્લેટિવ કાઉન્સિલ અને યુ.પી.ના તત્કાલિન કેબિનેટ મંત્રી શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી સામે કરવામાં આવેલી ફરિયાદનું પરિણામ હતું. યોગ્ય પૂછપરછ પછી લોકાયુક્ત નીચેના નિષ્કર્ષ પર આવ્યા જે ઉપરોક્ત અહેવાલમાં નોંધવામાં આવ્યા છે:

> "તપાસ દરમિયાન એકત્ર કરાયેલા પ્રથમ દર્શનીય પુરાવાઓના આધારે, હું એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચું છું કે દોષિત જાહેર સેવકોએ તેમની ખાનગી સોસાયટી માટે ૩.૪૬,૩૨,૬૦૦/– ની નજીવી કિંમતે ૩.૧૬,૩૯,૯૯,૨૨૭/– ની જમીન ખરીદી હતી (બજાર કિંમત મુજબ). તેઓએ તિંદવારી, જિ. બાંદામાં આવેલી ૩. એક કરોડની ખેતીલાયક જમીન પણ ૩.૪,૫૦,૦૦૦/– ની નજીવી કિંમતે ખરીદી હતી. તેઓએ બી–૩, ટિમૈયા રોડ, કેન્ટોનમેન્ટ, લખનૌ ખાતે કરોડો રૂપિયાનો બંગલો માત્ર ૩.૫૦,૦૦,૦૦૦/– માં ખરીધો. તેઓએ શ્રીમતી ઉપમા ગુપ્તા, શ્રીમતી અક્રમી બેગમ અને શ્રીમતી અરશી સિદ્દીકીના નામે ગામ લડકપુરવા, જિ. બાંદામાં ૩.૩,૬૦,૦૦,૦૦૦/– ની જમીન ૩.૫,૫૦,૦૦૦/– ની નજીવી કિંમતે પણ ખરીદી હતી. દોષિત જાહેર સેવકે ઉદ્યોગ A.Q. ફોઝન ફૂડ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ સ્થાપવા માટે જ્યોતિબાફુલે નગર જિલ્લામાં તેના પુત્ર શ્રી અફઝલ સિદ્દીકીના નામે ૧.૨૩૭૦ હેક્ટર જમીન પણ ખરીદી છે અને જમીનની ચોક્કસ કિંમત

અને જમીન ખરીદવા માટેની આવકના સ્ત્રોત શોધવા માટે તપાસ હજુ ચાલુ છે. એવું લાગે છે કે દોષિત જાહેર સેવકોએ ઉપરોક્ત તમામ સંપત્તિઓ તેમની આવક દ્વારા ખરીદી છે જે તેઓએ અજ્ઞાત સ્ત્રોતોમાંથી કમાઈ હતી કારણ કે બંને દોષિતોના ઇન્કમ ટેક્સ રિટર્ન મુજબ, છેલ્લા નાણાકીય વર્ષો માટે તેમની કરપાત્ર આવક ૩.૧,૯૩,૮૫,૧૯૬/– થાય છે.

૬૯. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, મારો સ્પષ્ટ મત છે કે આ કાર્ય નીચેના કાર્યો સાથે વિશિષ્ટ તપાસ એજન્સીને સોંપવામાં આવવું જોઈએ:

૧. એજન્સીએ નોંધાયેલ સોસાયટી, એટલે કે, Q.F. શિક્ષણ સંસ્થાન, ૪૯, શ્યામ નગર (ખુર્રમ નગર) લખનૌને ચેક દ્વારા, ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ દ્વારા અને રોકડ દ્વારા વ્યક્તિઓ (જેમના નામ દોષિતો દ્વારા આપવામાં આવેલી બિડાણ કરેલી યાદીમાં દર્શાવેલ છે) દ્વારા આપવામાં આવેલા દાન/ભંડોળની સાચીતા/પ્રમાણિકતા (correctness/genuineness) ની તપાસ કરવી જોઈએ અને આ વ્યક્તિઓની આવકના સ્ત્રોતની પણ તપાસ કરવી જોઈએ.

૨. Q.F. શિક્ષણ સંસ્થાન, ૪૯, શ્યામ નગર (ખુર્રમ નગર) લખનૌએ વેચાણ દસ્તાવેજો દ્વારા બારાબંકી જિલ્લાના ફતેહપુર તાલુકામાં સ્થાવર મિલકત હસ્તગત કરી હતી. એજન્સીએ તે વ્યક્તિઓ વિશે પૂછપરછ કરવી જોઈએ જેમણે Q.F. શિક્ષણ સંસ્થાનના સેક્રેટરી શ્રીમતી હુસ્ના સિદ્દીકીને ૫૭ વીઘા ૧૮ બિસ્વા ૩ બિસ્વાંસી જમીન વેચી હતી.

૩. નિંદોરા ગામમાં તેમની જમીન કોણે વેચી હતી અને આ વ્યવહારોમાં સામેલ વાસ્તવિક વેચાણ કિંમત (actual sale considerations) શું હતી અને આ વ્યક્તિઓને ભંડોળ ક્યાંથી મળ્યું હતું તે હકીકત સુનિશ્ચિત કરવા માટે બારાબંકી જિલ્લાના ફતેહપુર તાલુકાના નિંદોરા ગામના છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં અમલમાં મુકાયેલા તમામ વેચાણ દસ્તાવેજોની તપાસ થવી જોઈએ.

૪. પરગણા–તાલુકો–જિ. બાંદાના લડકાપુરવા ગામમાં ગાટા (Gata) નં. ૩૨૩૫ માં ૨.૦૦ હેક્ટર જમીન શ્રી જમીરુદ્દીન સિદ્દીકીના પત્ની શ્રીમતી અક્રમી બેગમ, શ્રી જમીરુદ્દીન સિદ્દીકીના પુત્રવધૂ શ્રીમતી અરશી સિદ્દીકી, શ્રી જમીરુદ્દીન સિદ્દીકીના પુત્રવધૂ શ્રીમતી અરશી સિદ્દીકી અને વર્ષ ૨૦૦૮ માં નિર્માણ નિગમમાં એક એન્જિનિયર શ્રી કૃષ્ણ ચંદ્ર ગુપ્તાના પત્ની શ્રીમતી ઉપમા ગુપ્તા દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી. તપાસ એજન્સીએ ઉપરોક્ત વ્યવહારમાં સામેલ વાસ્તવિક વેચાણ કિંમત અને સદર કિંમતની ચુકવણી માટે આવકનો સ્ત્રોત શું હતો તે શોધવા માટે પૂછપરછ કરવી જોઈએ.

૫. A.Q. ફોઝન ફૂડ પ્રાઇવેટ લિમિટેડની સ્થાપના કરવા માટે અને એકમ માટે મકાન વગેરે ઊભું કરવા માટે જ્યોતિબાફુલે નગર જિલ્લાના ધનૌરા તાલુકાના બછરૌ ગામમાં સમગ્ર જમીન ખરીદવા માટે ઉપયોગમાં લેવામાં આવતા આવકના સ્ત્રોતને શોધવા માટે તપાસ થવી જોઈએ. એકમની જમીન અને મકાનમાં કોણે કોણે પોતાના નાણાંનું રોકાણ કર્યું છે અને

તેમની આવકનો સ્ત્રોત શું છે તેની પણ તપાસ કરવાની રહે છે.

૭૦. ઉપરોક્ત વિશ્લેષણને ધ્યાનમાં રાખીને, હું ભલામણ કરું છું કે:–

૧. ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ પર તપાસ કરવાનું કાર્ય સેન્ટ્રલ ઇન્વેસ્ટિગેટિંગ એજન્સી એટલે કે સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (CBI) અથવા એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટને સોંપવામાં આવવું જોઈએ અને તપાસના પરિણામ અનુસાર વધુ કાર્યવાહી કરવામાં આવવી જોઈએ.

૨. અનુપાલન અહેવાલ (Compliance report) એક મહિનામાં ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી શકે છે.

સહી/– અવાચ્ય

(જસ્ટિસ એન.કે. મેહરોત્રા)

લોકાયુક્ત, યુ.પી.

ઉપરોક્ત તારણોના આધારે, લોકાયુક્તે નીચેની ભલામણો કરી:

૭૦. ઉપરોક્ત વિશ્લેષણને ધ્યાનમાં રાખીને, હું ભલામણ કરું છું કે:–

૧. ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ પર તપાસ કરવાનું કાર્ય સેન્ટ્રલ ઇન્વેસ્ટિગેટિંગ એજન્સી એટલે કે સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન અથવા એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટને સોંપવામાં આવવું જોઈએ અને તપાસના પરિણામ અનુસાર વધુ કાર્યવાહી કરવામાં આવવી જોઈએ.

૨. અનુપાલન અહેવાલ એક મહિનામાં ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી શકે છે.

સહી/– અવાચ્ય

(જસ્ટિસ એન.કે. મેહરોત્રા)

લોકાયુક્ત, યુ.પી."

૫. અપીલકર્તાને ખરેખર માનતો હતો કે સક્ષમ સત્તાધિકારી લોકાયુક્તની સદર ભલામણોનું પાલન કરવા માટે કોઈ પગલાં લઈ રહ્યા નથી, જેના માટે, ઉપર ફરીથી રજૂ કરેલી રાહતો માટે ૧૨મી જુલાઈ, ૨૦૧૨ ના રોજ રિટ પિટિશન નં. ૫૭૪૪/૨૦૧૨ દાખલ કરી.

૬. હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે, જો કે, ઠરાવ્યું કે અહેવાલમાં લોકાયુક્તના અભિપ્રાયને અંતિમ અથવા નિર્ણાયક ગણી શકાય નહીં કારણ કે તે હકીકત શોધવાની પૂછપરછ (fact finding enquiry) હતી અને જે વ્યક્તિ સામે ફરિયાદ કરવામાં આવી છે તેને સુનાવણીની તક આપ્યા પછી વિગતવાર પૂછપરછ કરવાની બાકી છે. તેણે વધુમાં અવલોકન કર્યું કે હાઈકોર્ટે લોકાયુક્તની ભલામણો/આદેશોના અમલીકરણ માટેની પિટિશનને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ નહીં – કારણ કે તેનો અમલ કરવા માટે અધિનિયમમાં જ પૂરતી જોગવાઈ છે. કોર્ટે એવો પણ અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી ફરિયાદોમાં જાહેર હિતનું કોઈ તત્વ ન હતું. તે તારણ પર અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ પિટિશનને ૧૬મી જુલાઈ, ૨૦૧૨ ના રોજ ઇન લિમાઇન (in limine) ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

૭. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ દાખલ કરાયેલી વર્તમાન પિટિશનમાં આ નિર્ણયને પડકારવામાં આવ્યો છે. આ કોર્ટે રાજ્ય સત્તાવાળાઓ સહિત સામાવાળાઓને નોટિસ જારી કરી હતી. સામાવાળા નં. ૧ થી ૩ એ ૯મી

ઓક્ટોબર, ૨૦૧૪ ના રોજ રાજ્ય સરકારના વિજિલન્સ વિભાગના અન્ડર સેક્રેટરી યતીન્દ્ર કુમારનું સોગંદનામું દાખલ કરાવ્યું હતું. પ્રારંભિક વાંધો ઉઠાવવા ઉપરાંત, આ સોગંદનામામાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ પહેલાથી જ ૧૦મી જુલાઈ, ૨૦૧૩ ના સરકારી આદેશ દ્વારા ખુલ્લી વિજિલન્સ પૂછપરછ (open vigilance enquiry) દ્વારા રાજ્ય વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા લોકાયુક્તના અહેવાલમાં નોંધવામાં આવેલા પાસાઓની તપાસ કરવાનો નિર્ણય લીધો છે.

૮. સામાવાળા નં. ૮ ડિરેક્ટોરેટ ઓફ એન્ફોર્સમેન્ટે ગુરિન્દર સિંહ ચાવલા, ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, ડિરેક્ટોરેટ ઓફ એન્ફોર્સમેન્ટ, મહેસૂલ વિભાગ, નાણા મંત્રાલય ભારત સરકાર, નવી દિલ્હીનું ૪થી માર્ચ, ૨૦૧૫ નું સોગંદનામું દાખલ કરાવ્યું હતું, જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ડિરેક્ટર ઓફ એન્ફોર્સમેન્ટને ફોરેન એક્સચેન્જ મેનેજમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૯૯ ને લગતા ઉલ્લંઘનો અને પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ, ૨૦૦૨ હેઠળ મની લોન્ડરિંગના ગુનાઓની તપાસ કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે. વધુમાં, તેને પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ હેઠળના ગુનાઓના સંબંધમાં તપાસ કરાવવાનો કોઈ પણ અધિકાર નથી જે યોગ્ય અમલીકરણ એજન્સી, એટલે કે, સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઈન્વેસ્ટિગેશન અથવા રાજ્ય પોલીસ દ્વારા તપાસ થવી જોઈએ. આ સોગંદનામામાં એ પણ ઉલ્લેખ છે કે પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(e) સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૨) હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે સામાવાળા નં. ૫ સામે પોલીસ સ્ટેશન કોતવાલી નગર, બાંદા, યુ.પી. ખાતે

૬ઠ્ઠી જુલાઈ, ૨૦૧૩ ના રોજ નોંધાયેલ એફઆઈઆર નં. 385/2013 અને પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ, ૨૦૦૨ હેઠળ મની લોન્ડરિંગના ગુના માટે લખનૌ ઝોનલ ઓફિસમાં ECIR/LKZO/03/2014 નોંધવામાં આવી છે. સોગંદનામામાં એવો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે કાયદા અમલીકરણ એજન્સી દ્વારા કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસીજર ૧૯૭૩ ની કલમ ૧૭૩ (૨) હેઠળ પોલીસ રિપોર્ટ દાખલ કરવા પર ગુનાની આવક (proceeds of crime) અથવા મની લોન્ડરિંગમાં સામેલ મિલકતની કામચલાઉ જપ્તીની કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવશે. સામાવાળા નં. ૫ અને તેના સંબંધીઓના બેંક સ્ટેટમેન્ટ્સ, ઇન્કમ ટેક્સ રિટર્ન્સ અને મિલકતની વિગતો એકત્રિત કરવા માટે સંબંધિત કાયદા અમલીકરણ એજન્સી દ્વારા કરવામાં આવેલી અન્ય કાર્યવાહીની માંગણી કરવામાં આવી છે અને પ્રાપ્ત દસ્તાવેજોની ચકાસણી કરવામાં આવી રહી છે.

૯. સામાવાળા નં. ૭ સીબીઆઈએ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૪ માં રાજીવ કુમાર, ડેપ્યુટી એસ.પી., સીબીઆઈ, એસીબી, લખનૌનું સોગંદનામું દાખલ કરાવ્યું છે. આ સોગંદનામામાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે લોકાયુક્ત દ્વારા કરવામાં આવેલી ભલામણોના આધારે ફોલોઅપ કાર્યવાહી કરવા માટે રાજ્ય સરકાર હેઠળ સંપૂર્ણ રાજ્ય વિજિલન્સ વિભાગ છે. તદુપરાંત, વર્તમાન કેસના તથ્યાત્મક મેટ્રિક્સમાં કોઈ જટિલતા અથવા આંતરરાજ્ય અસર સામેલ નથી કે જેના માટે સીબીઆઈ દ્વારા વિશેષ તપાસની જરૂર પડી શકે, જેને દુર્લભ અને અસાધારણ કેસ તરીકે ગણવામાં આવે.

૧૦. સામાવાળા નં. ૬ એ આ અપીલનો વિરોધ કરવા માટે ૨૩મી

જુલાઈ, ૨૦૧૫ ના રોજ જવાબમાં સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે. તે જવાબના સોગંદનામામાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે એક શ્રી આશિષ સાગરની ફરિયાદ પર વિજિલન્સ તપાસ શરૂ કરવામાં આવી છે જેના સંદર્ભમાં એફઆઈઆર નં. ૩૮૫/૨૦૧૩ નોંધવામાં આવી છે અને તેણે સદર તપાસમાં ભાગ લીધો છે અને સંપૂર્ણ સહકાર આપ્યો છે. સદર સામાવાળા દ્વારા એવી અરજ કરવામાં આવી છે કે અપીલ દખલ કરવા લાયક નથી. સામાવાળા નં. ૫ એ પણ ૨૩મી જુલાઈ, ૨૦૧૫ ના રોજ સામાવાળા નં. ૬ ના જેવા જ મુદ્દાઓ પર સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે.

૧૧. જ્યારે આ મામલાની સુનાવણી ૨૨મી જુલાઈ, ૨૦૧૬ ના રોજ થઈ ત્યારે આ કોર્ટે નીચે મુજબનો આદેશ પસાર કર્યો:

"સાંભળ્યા.

બીજા સામાવાળા–સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશના વિદ્વાન વકીલ શ્રી રવિ પ્રકાશ મેહરોત્રા રજૂઆત કરે છે કે લોકાયુક્ત દ્વારા સબમિટ કરાયેલા અહેવાલની નોંધ લેતા, રાજ્ય સરકારે આ બાબત ૧૦મી જુલાઈ, ૨૦૧૩ ના રોજ સ્ટેટ વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા તપાસ માટે મોકલી હતી. જો કે, તે સંબંધમાં થયેલી પ્રગતિ વિશે તેમને તરત જ ખબર નથી. તેઓ સૂચના લેવા માટે સમય માંગે છે કે શું સરકાર દ્વારા વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટને કરવામાં આવેલા સંદર્ભ (reference) ના અનુસંધાનમાં કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે. અમારું ધ્યાન સામાવાળા નં. ૫ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામા તરફ પણ

દોરવામાં આવ્યું છે, જેના ફકરા (૭) માં અન્ય બાબતોની સાથે એવો ઉલ્લેખ છે કે એક શ્રી આશિષ સાગરની ફરિયાદ પર વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા પોલીસ સ્ટેશન કોતવાલી નગર, બાંદા, યુ.પી. ખાતે ૬ઠ્ઠી જુલાઈ, ૨૦૧૩ ના રોજ એફઆઈઆર નં. ૩૮૫/૨૦૧૩ નોંધવામાં આવી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સદર ફરિયાદમાં રહેલા આક્ષેપો લોકાયુક્ત દ્વારા રજૂ કરાયેલા અહેવાલમાં કરાયેલા આક્ષેપો જેવા જ છે. શ્રી મેહરોત્રા પાસે સદર એફઆઈઆરના સંબંધમાં થયેલી પ્રગતિ અંગે પણ કોઈ સૂચના નથી. તેઓ, તેથી, માત્ર લોકાયુક્તના અહેવાલ મુજબ રાજ્ય સરકાર દ્વારા વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટને કરવામાં આવેલા સંદર્ભના સંબંધમાં જ નહીં, પરંતુ સંબંધિત પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા એફઆઈઆર નં. ૩૮૫/૨૦૧૩ માં થયેલી પ્રગતિ અંગે પણ સ્ટેટસ રિપોર્ટ દાખલ કરી શકે છે. શ્રી મેહરોત્રા એ પણ સૂચના લેશે કે શું કોઈપણ અન્ય પોલીસ સ્ટેશનમાં સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ સામે કોઈ એફઆઈઆર નોંધવામાં આવી છે અને જો એમ હોય તો તે એફઆઈઆરમાં શું પ્રગતિ થઈ છે. આ ઉપરાંત, શ્રી મેહરોત્રા સૂચના લેશે અને જણાવશે કે શું રાજ્ય સરકાર લોકાયુક્ત દ્વારા તેમના અહેવાલમાં ભલામણ કર્યા મુજબ એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટને સંદર્ભ આપવાનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે, જો આવો સંદર્ભ પહેલાથી જ ન કરવામાં આવ્યો હોય. એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી.કે. મલિક રજૂઆત કરે છે કે એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટે એફઆઈઆર નં. ૩૮૫/૨૦૧૩ ના આધારે

ECIR નોંધી છે પરંતુ કોઈ પૂછપરછ શરૂ કરવામાં આવી નથી કે રાજ્ય સરકાર દ્વારા લોકાયુક્તના અહેવાલ મુજબ એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટને કોઈ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો નથી. શ્રી મેહરોત્રા આજથી બે અઠવાડિયામાં જરૂરી કાર્યવાહી કરશે.

બે અઠવાડિયા પછી મુકવું.

૧૨. ઉપરોક્ત આદેશ મુજબ લખનૌમાં વિજિલન્સ વિભાગના અન્ડર સેક્રેટરી શ્રી યતીન્દ્ર કુમારે ૯મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૬ ના રોજ સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે, જેમાં સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ સામે શરૂ કરાયેલ સંબંધિત કેસની પ્રગતિ જાહેર કરવામાં આવી છે. સદર સોગંદનામું નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૩. કે, આ માનનીય કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા સદર આદેશ તારીખ ૨૨.૦૭.૨૦૧૬ ના આદરપૂર્ણ અનુપાલનમાં, વર્તમાન પિટિશનમાં સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ સામેની વિવિધ કાર્યવાહીઓની સ્થિતિ નીચે મુજબ છે:

I. સ્ટેટ વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટના સંદર્ભ અંગે પ્રગતિ

૪. કે, આ સંદર્ભમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે લખનૌના શ્રી જગદીશ નારાયણ શુક્લા દ્વારા યુ.પી. લેજિસ્લેટિવ કાઉન્સિલના સભ્ય શ્રીમતી હુસ્ના સિદ્દીકી અને ઉત્તર પ્રદેશના ભૂતપૂર્વ કેબિનેટ મંત્રી શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી સામે લોકાયુક્ત એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ ઉત્તર પ્રદેશ સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેના સંદર્ભમાં પૂછપરછ હાથ ધર્યા બાદ, માનનીય લોકાયુક્તે પત્ર તારીખ ૨૨.૦૨.૨૦૧૨ દ્વારા સક્ષમ

સત્તાધિકારી, યુ.પી. સરકારને રિપોર્ટ નં. ૦૩–૨૦૧૨ સુપરત કર્યો હતો. માનનીય લોકાયુક્તના સદર અહેવાલ અને ભલામણો પર યોગ્ય વિચારણા કર્યા પછી, ૧૦.૦૭.૨૦૧૩ ના આદેશ દ્વારા, રાજ્ય સરકાર દ્વારા એવો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે માનનીય લોકાયુક્તના સદર અહેવાલ મુજબ યુ.પી. વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા સદર શ્રીમતી હુસ્ના સિદ્દીકી અને શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી સામે ખુલ્લી પૂછપરછ હાથ ધરવામાં આવે.

રાજ્ય સરકારના સદર આદેશ તારીખ ૧૦.૦૭.૨૦૧૩ ના અનુપાલનમાં, જેના દ્વારા ખુલ્લી પૂછપરછ હાથ ધરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો, વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટે પૂછપરછ પૂર્ણ કરી અને પત્ર તારીખ ૨૯.૦૭.૨૦૧૫ દ્વારા રાજ્ય સરકારને અહેવાલ સુપરત કરવામાં આવ્યો. દરમિયાન, શ્રીમતી હુસ્ના સિદ્દીકી અને તેમના પરિવારના સભ્યો દ્વારા સદર ખુલ્લી પૂછપરછના સંદર્ભમાં ૦૪.૦૮.૨૦૧૫, ૬.૮.૨૦૧૫, ૧૭.૮.૨૦૧૫, ૧૮.૮.૨૦૧૫, ૧૯.૮.૨૦૧૫, ૨૦.૮.૨૦૧૫, ૨૧.૮.૨૦૧૫, ૨૮.૮.૨૦૧૫, ૪.૯.૨૦૧૫, ૧૦.૯.૨૦૧૫ અને ૧૪.૯.૨૦૧૫ ના રોજ રાજ્ય સરકારને વિવિધ રજૂઆતો/સોગંદનામા રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા, જેમાં ખુલ્લી પૂછપરછ સંબંધિત કેટલાક મહત્વપૂર્ણ મુદ્દાઓ ઉઠાવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો.

વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા સુપરત કરવામાં આવેલ ખુલ્લી પૂછપરછનો અહેવાલ, અને શ્રીમતી હુસ્ના સિદ્દીકી અને તેમના સંબંધીઓ

દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો/સોગંદનામાને રાજ્ય સરકાર દ્વારા વ્યાપકપણે ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા હતા, અને વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી ખુલ્લી પૂછપરછના સંબંધમાં ઉપરોક્ત રજૂઆતો/સોગંદનામામાં ઉલ્લેખિત તમામ હકીકતોની નોંધ લીધા પછી વ્યાપક વિચારણા બાદ, સદર રજૂઆતો/સોગંદનામા સાથે જોડાયેલા દસ્તાવેજોની કાળજીપૂર્વક તપાસ/ચકાસણી કર્યા પછી, તેના સંદર્ભમાં તથ્યાત્મક અહેવાલ મેળવવાનું વાજબી જણાયું હતું. અગાઉ જણાવ્યા મુજબ આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, રાજ્ય સરકારે ડી.ઓ. પત્ર નં. VIP/36/39-4-15-50H (2)/2013 તારીખ ૨૬.૨.૨૦૧૬ દ્વારા વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટને આ બાબતની વિગતવાર પૂછપરછ કર્યા પછી તથ્યાત્મક અહેવાલ સુપરત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.

પૂછપરછની વર્તમાન સ્થિતિ

પ. કે, યુ.પી. વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી છે કે પૂછપરછમાં દસ્તાવેજોની ચકાસણીના હેતુ માટે, લખનૌ, બારાબંકી, બાંદા અને જ્યોતિબા ફૂલે નગર જિલ્લાઓમાં મહેસૂલ રેકોર્ડ અને સંબંધિત કચેરીઓના રેકોર્ડ તેમજ વિવિધ બેંકોના રેકોર્ડ, અને સંબંધિત બેંક ખાતાઓની ચકાસણી/તપાસ કરવાની રહેશે. વધુમાં, શ્રીમતી હુસ્ના સિદ્દીકી અને તેમના પરિવારના સભ્યો દ્વારા રજૂ કરાયેલ ૧૧ રજૂઆતો અને ૮ સોગંદનામા (કુલ ૫૫ પૃષ્ઠો), તેમજ સદર રજૂઆતો સાથે

જોડાયેલા દસ્તાવેજો (આશરે ૧૦૬૮ પૃષ્ઠો) ની ચકાસણી કરવાની રહેશે. આ ઉપરાંત, પૈસા આપનાર વ્યક્તિઓ અને અન્ય વ્યક્તિઓની પૂછપરછ/નિવેદનો નોંધવાના રહેશે, જેના કારણે પૂછપરછમાં સમય લાગી રહ્યો છે. હાલના સમયે, પૂરક પૂછપરછ ચાલુ છે, જે વહેલી તકે પૂર્ણ કરવામાં આવશે અને રાજ્ય સરકારને અહેવાલ સુપરત કરવામાં આવશે.

II. પી.એસ. કોતવાલી, બાંદા ખાતે એફ.આઈ.આર. નં. ૩૮૫/૧૩ તારીખ ૬.૭.૨૦૧૩ માં પ્રગતિ

૬. ઉપરોક્તના સંદર્ભમાં, તથ્યાત્મક સ્થિતિ એ છે કે યુ.પી. સરકારના ભૂતપૂર્વ મંત્રી શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી સામે શ્રી આશિષ સાગર દીક્ષિત, જિલ્લો બાંદા દ્વારા લોકાયુક્ત એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ, ઉત્તર પ્રદેશ સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તેને અનુસરીને, માનનીય લોકાયુક્તે તેમની પૂછપરછ હાથ ધર્યા બાદ, ૨૪.૮.૨૦૧૨ ના પત્ર દ્વારા યુ.પી. સરકારના સક્ષમ સત્તાધિકારીને રિપોર્ટ નં. ૦૫–૨૦૧૨ સુપરત કર્યો હતો. માનનીય લોકાયુક્તના સદર અહેવાલ તારીખ ૨૪.૮.૨૦૧૨ પર યોગ્ય વિચારણા કર્યા પછી, રાજ્ય સરકારે ૪.૧૦.૨૦૧૨ ના આદેશ દ્વારા યુ.પી. વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટને માનનીય લોકાયુક્તના અહેવાલની ભલામણ નં. ૧ ના સંદર્ભમાં શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી સામે ખુલ્લી પૂછપરછ હાથ ધરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

ખુલ્લી પૂછપરછનો નિર્દેશ આપતા રાજ્ય સરકારના આદેશ તારીખ ૪.૧૦.૨૦૧૨ ના અનુપાલનમાં, વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટે સદર

ખુલ્લી પૂછપરછ પૂર્ણ કરી છે અને તેનો અહેવાલ પત્ર તારીખ ૨૯.૪.૨૦૧૩ દ્વારા રાજ્ય સરકારને સુપરત કરવામાં આવ્યો હતો. ખુલ્લી પૂછપરછમાં આવક કરતાં વધુ ખર્ચ જોવા મળ્યો હોવાને કારણે, એવી ભલામણ કરવામાં આવી હતી કે ફોજદારી કેસ નોંધવામાં આવે અને તેની તપાસ કરવામાં આવે.

સદર ખુલ્લી પૂછપરછના અહેવાલની તપાસ કર્યા પછી, વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટની ભલામણના સંદર્ભમાં, રાજ્ય સરકારે ૨.૭.૨૦૧૩ ના આદેશ દ્વારા યુ.પી. વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટને પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(e) સાથે વાંચતા કલમ (૧૩) (૨) હેઠળ કેસ નોંધવાનો અને તેની તપાસ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો. રાજ્ય સરકારના સદર નિર્દેશ તારીખ ૨.૭.૨૦૧૩ ના અનુસંધાનમાં, પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(e) સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૨) હેઠળ કેસ ક્રાઈમ નં. ૪૦૭/૧૩, ૬.૭.૨૦૧૩ ના રોજ યુ.પી. વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ, અલ્હાબાદ સેક્ટર દ્વારા, પી.એસ. કોતવાલી, જિલ્લો બાંદા ખાતે, શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી સામે નોંધવામાં આવ્યો હતો, જેનો ચિક નંબર (chick no.) ૩૮૫/૨૦૧૩ હતો. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અગાઉ જણાવેલ ક્રાઈમ નં. ૪૦૭/૧૩ માં તપાસ પૂર્ણ કર્યા પછી, વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટે ૨૯.૭.૨૦૧૫ ના પત્ર દ્વારા તેનો તપાસ અહેવાલ રાજ્ય સરકારને સુપરત કર્યો હતો.

દરમિયાન, શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી અને તેમના પરિવારના સભ્યોએ સદર તપાસના સંબંધમાં ૩૧.૭.૨૦૧૫, ૬.૮.૨૦૧૫, ૧૪.૮.૨૦૧૫, ૧૭.૮.૨૦૧૫, ૧૮.૮.૨૦૧૫, ૧૯.૮.૨૦૧૫, ૨૦.૮.૨૦૧૫, ૨૧.૮.૨૦૧૫, ૨૮.૮.૨૦૧૫, ૪.૯.૨૦૧૫, ૧૦.૯.૨૦૧૫, ૧૪.૯.૨૦૧૫ અને ૩૧.૧.૨૦૧૬ ના રોજ રાજ્ય સરકારને વિવિધ રજૂઆતો પસંદ કરી હતી, જેમાં તપાસ અહેવાલના સંબંધમાં કેટલાક મહત્વપૂર્ણ મુદ્દાઓ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા.

વધુમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા સુપરત કરાયેલ તપાસ અહેવાલ, અને શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી અને તેમના પરિવારના સભ્યો દ્વારા પસંદ કરાયેલ રજૂઆતો/સોગંદનામાની રાજ્ય સરકાર દ્વારા વ્યાપક તપાસ કરવામાં આવી હતી, અને યોગ્ય વિચારણા કર્યા પછી, શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી અને તેમના પરિવારના સભ્યો દ્વારા વિવિધ તારીખોએ સુપરત કરાયેલ લગભગ ૧૪ રજૂઆતો અને ૮ સોગંદનામા (કુલ ૮૦ પૃષ્ઠો) અને તેના બિડાણો (કુલ ૧૩૭૧ પૃષ્ઠો) ના સંદર્ભમાં, સદર તપાસના સંબંધમાં તથ્યાત્મક અહેવાલ મેળવવાનું યોગ્ય માનવામાં આવ્યું હતું. રાજ્ય સરકાર દ્વારા ડી.ઓ. પત્ર નં. VIP-3/39-4-16-50 N(2)/2012 TC તારીખ ૨૬.૨.૨૦૧૬ દ્વારા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા માન્ય સ્ત્રોતોમાંથી આવક અને ખર્ચની હકીકતની તપાસ કર્યા પછી તથ્યાત્મક અહેવાલ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે.

તપાસની વર્તમાન સ્થિતિ

૭. કે, યુ.પી. વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી છે કે સદર પૂછપરછમાં દસ્તાવેજોની ચકાસણીના હેતુ માટે, જિલ્લા લખનૌ, બાંદા, ગૌતમબુદ્ધ નગર, બારાબંકીના મહેસૂલ રેકોર્ડ, અને વિવિધ સંસ્થાઓની કચેરીઓને લગતા રેકોર્ડ, તેમજ સંબંધિત જિલ્લાઓમાં વિવિધ બેંકો અને સંબંધિત બેંક ખાતાઓને લગતા રેકોર્ડની ચકાસણી/તપાસ કરવાની રહેશે. વધુમાં, શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી અને તેમના પરિવારના સભ્યો દ્વારા સુપરત કરાયેલ કુલ ૧૪ રજૂઆતો અને ૮ સોગંદનામા (કુલ ૮૦ પૃષ્ઠો) તેમજ તેની સાથે જોડાયેલા દસ્તાવેજો (કુલ ૧૩૭૧ પૃષ્ઠો) ની ચકાસણી કરવાની રહેશે. આ ઉપરાંત, પૈસા આપનાર વ્યક્તિઓની પૂછપરછ/નિવેદનો તેમજ અન્ય સંબંધિત વ્યક્તિઓના નિવેદનો નોંધવાના રહેશે, જેના કારણે પૂછપરછમાં સમય લાગી રહ્યો છે. હાલમાં, પૂરક તપાસ હાથ ધરવામાં આવી રહી છે, જે ટૂંક સમયમાં પૂર્ણ થવાની સંભાવના છે અને અહેવાલ રાજ્ય સરકારને સુપરત કરવામાં આવશે.

III. સામાવાળા નં.૫ અને ૬ સામે અન્ય કાર્યવાહી

૮. કે, વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી છે કે વર્ષ ૨૦૦૭ થી ૨૦૧૧ ની વચ્ચે લખનૌ અને નોઈડા શહેરોમાં સ્મારકો અને બગીચાઓના નિર્માણમાં તેમજ સેન્ડસ્ટોનના સપ્લાયમાં થયેલા ભ્રષ્ટાચાર અને અનિયમિતતાઓની તપાસને લગતા રાજ્ય સરકારના

આદેશ તારીખ ૩૦.૧૧.૨૦૧૩ ના અનુપાલનમાં, પી.એસ. ગોમતી નગર લખનૌ ખાતે વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા કલમ ૪૦૯/૧૨૦–બી આઈપીસી (PIC) અને કલમ ૧૩(૧)(e) સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૨) પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ હેઠળ ક્રાઈમ નં. ૧/૨૦૧૪ નોંધવામાં આવ્યો છે, જેમાં શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી પણ આરોપી છે. તપાસમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ થઈ છે અને ૫ બાંધકામ સ્થળો (૧. આંબેડકર સામાજિક પરિવર્તન સ્થળ, ૨. ઈકો પાર્ક, ૫. નોઈડા આંબેડકર પાર્ક) અને ખનન સ્થળોનું સ્થળ નિરીક્ષણ પહેલેથી જ હાથ ધરવામાં આવ્યું છે. વિવિધ નિષ્ણાતોના મંતવ્યો લેવાના બાકી છે. તપાસમાં કુલ ૧૭૦ સાક્ષીઓના નિવેદનો અગાઉથી નોંધાઈ ચૂક્યા છે, અને મોટાભાગના દસ્તાવેજો એકત્રિત કરવામાં આવ્યા છે. બાકીના દસ્તાવેજો અને પુરાવા એકત્રિત કરવાનું કામ ઝડપથી ચાલી રહ્યું છે. પ્રશ્નગત તપાસ ઝડપથી આગળ વધી રહી છે, જે વહેલી તકે પૂર્ણ કરવામાં આવશે અને અહેવાલ રાજ્ય સરકારને સુપરત કરવામાં આવશે.

IV. એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ સમક્ષની કાર્યવાહી

૯. કે, આ સંદર્ભમાં વિજિલન્સ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટે જાણ કરી છે કે માહિતી અને દસ્તાવેજો માંગતા એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ, ભારત સરકારના ૨૯.૧.૨૦૧૪ ના પત્રના સંદર્ભમાં, ૩૧.૧.૨૦૧૪ ના પત્ર દ્વારા, ફર્સ્ટ ઈન્ફોર્મેશન રિપોર્ટ (કેસ ક્રાઈમ નં. ૪૦૭/૧૩) ની એક નકલ, જોઈન્ટ ડિરેક્ટર, એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ, ભારત સરકાર, ૧૬ અશોક માર્ગ,

લખનૌને મોકલવામાં આવી છે."

૧૩. આજે, જ્યારે આ મામલાની વધુ સુનાવણી માટે હાથ ધરવામાં આવ્યો ત્યારે, રાજ્ય સત્તાવાળાઓ તેમજ ભારત સરકાર વતી હાજર રહેલા વકીલે રજૂઆત કરી કે સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ સામેની પૂછપરછ ચાલુ છે અને તેને ખૂબ જ ગંભીરતાથી પૂરી કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવી રહ્યો છે. સુનાવણી દરમિયાન સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ સામેની તે પૂછપરછની સ્થિતિનો ચાર્ટ રજૂ કરવામાં આવ્યો છે, જે નીચે મુજબ છે:

એસએલપી (સી) નં. ૩૧૦૨૫/૧૩ માં સ્ટેટસ રિપોર્ટનો સારાંશ

	જે.એન. શુક્લની ફરિયાદ	**આશિષ સાગર દીક્ષિતની ફરિયાદ**	**બગીચાઓ/સ્મારકો સંબંધિત એફ.આઈ.આર. (FIR)**
લોકાયુક્ત સંસ્થાપન	રિપોર્ટ નં. ૦૩–૨૦૧૨ તા. ૨૨.૨.૨૦૧૨ શ્રીમતી હુસ્ના અને શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી વિરુદ્ધ	રિપોર્ટ નં. ૦૫–૨૦૧૨ તા. ૨૪.૮.૨૦૧૨ શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી વિરુદ્ધ	એફ.આઈ.આર. નોંધવા માટે તા. ૩૦.૧૧.૨૦૧૩ નો સરકારી આદેશ (શ્રી નસીમુદ્દીન સિદ્દીકી સહ–આરોપી છે)
રાજ્ય તકેદારી સંસ્થાપન	૧૦.૭.૨૦૧૩ ના રોજ ખુલ્લી તપાસ (Open Enquiry) ૨૯.૭.૨૦૧૫ ના રોજ રાજ્ય સરકારને રિપોર્ટ	૪.૧૦.૨૦૧૨ ના રોજ ખુલ્લી તપાસ ૨૯.૪.૨૦૧૩ ના રોજ રાજ્ય સરકારને રિપોર્ટ રાજ્ય સરકારે ૨.૭.૨૦૧૩ ના આદેશથી પી.સી. (P.C.) એક્ટની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) અને ૧૩(૨) હેઠળ એફ.આઈ.આર. નો નિર્દેશ આપ્યો, જે ૬.૭.૨૦૧૩ ના રોજ	ગુના નં. ૧/૨૦૧૪ પોલીસ સ્ટેશન ગોમતીનગર, લખનઉમાં આઈ.પી.સી. ની કલમ ૪૦૯/૧૨૦–B અને પી.સી. એક્ટની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) અને ૧૩(૨) હેઠળ નોંધાયેલ (લખનઉ/નોઈડામાં સ્મારકો અને બગીચાઓના નિર્માણ અને સેન્ડસ્ટોન (રેતીના પથ્થર) ના સપ્લાયમાં ભ્રષ્ટાચાર અને ગેરરીતિઓ (પાના ૧૩૧)

	જે.એન. શુક્લની ફરિયાદ	આશિષ સાગર દીક્ષિતની ફરિયાદ	બગીચાઓ/સ્મારકો સંબંધિત એફ.આઈ.આર. (**FIR**)
		પોલીસ સ્ટેશન કોતવાલી, જિલ્લો બાંદામાં નોંધવામાં આવી (સી.સી. ૪૦૭/૧૩) ૩૧.૧.૨૦૧૪ ના રોજ ઈ.ડી. (ED) ને એફ.આઈ.આર. ની નકલ આપવામાં આવી	
રજૂઆતો અને સોગંદનામા	૪.૮.૨૦૧૫ થી ૧૪.૯.૨૦૧૫ વચ્ચે ૧૧ રજૂઆતો ૮ સોગંદનામા	૩૧.૭.૨૦૧૫ થી ૩૧.૧.૨૦૧૬ વચ્ચે ૧૪ રજૂઆતો ૮ સોગંદનામા	નોંધપાત્ર પ્રગતિ થઈ (પાના ૧૩૨) – પાંચ બાંધકામ સાઇટ્સનું નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું – ૧૭૦ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી – મોટાભાગના દસ્તાવેજો એકત્ર કરવામાં આવ્યા
પૂરક તપાસ (તથ્યલક્ષી રિપોર્ટ)	૨૬.૨.૨૦૧૬ ના રોજ તથ્યલક્ષી રિપોર્ટ માટેનો આદેશ તપાસની વર્તમાન સ્થિતિ (પાના ૧૨૭)	૨૬.૨.૨૦૧૬ ના રોજ તથ્યલક્ષી રિપોર્ટ માટેનો આદેશ તપાસની વર્તમાન સ્થિતિ (પાના ૧૩૦)	

૧૪. સંબંધિત રાજ્ય એજન્સીઓ વતી હાજર રહેલા વકીલ દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિશાળ દસ્તાવેજો અને ખાસ કરીને તપાસ/પૂછપરછ દરમિયાન ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલી માહિતીની સાચીતાની ચકાસણી કરવાની જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં રાખીને, સંબંધિત કેસોમાં તપાસ/પૂછપરછ પૂર્ણ કરવામાં થોડો વધુ સમય લાગશે. જોકે, અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વકીલ રજૂઆત કરે છે કે કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓએ પૂરતું કામ કર્યું નથી અને

તેઓ પોતાના કારણોસર તપાસ/પૂછપરછમાં વિલંબ કરવા માટે જવાબદાર છે, જેનાથી અનિવાર્યપણે સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ ને ફાયદો થશે. સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ ના વકીલે સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ પર પૂછપરછમાં વિલંબ માટે જવાબદાર હોવાના આ ઢંકાયેલા પ્રહાર (veiled attack) ને નકારી કાઢ્યો છે. તેઓ રજૂઆત કરે છે કે આ સામાવાળાઓએ અત્યાર સુધી સંબંધિત એજન્સીઓને પૂરો સહકાર આપ્યો છે અને ભવિષ્યમાં પણ આવું કરવાનું ચાલુ રાખશે. અમારે આ પાસા પર વિગતવાર ચર્ચા કરવી બિનજરૂરી છે.

૧૫. અગાઉ જણાવ્યું તેમ, રિટ પિટિશનમાં રાહત સક્ષમ સત્તાધિકારીને લોકાયુક્ત દ્વારા કરવામાં આવેલી ભલામણો પર કાર્યવાહી કરવાનો નિર્દેશ આપવા પૂરતી મર્યાદિત હતી. લોકાયુક્તના અહેવાલમાં નોંધવામાં આવેલ તથ્યાત્મક મેટ્રિક્સમાં તપાસ/પૂછપરછ કરવા સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશને ધ્યાનમાં રાખીને તે રાહત કામ કરી ગઈ છે. વધુમાં, કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓ કાર્યવાહીમાં લાગી ગઈ છે અને સદર તપાસ/પૂછપરછ દરમિયાન પ્રાપ્ત થયેલી રજૂઆતો અને સોગંદનામાના સંદર્ભ સહિતની માહિતી અને સામગ્રી એકત્રિત કરી છે. કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓની વિનંતી પર, સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ અથવા તેની સાથે સંકળાયેલા કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિ(ઓ) ની ભૂલો અને કૃત્યોના સંબંધમાં તપાસ/પૂછપરછ પૂર્ણ કરવા માટે તેમને વધુ થોડો સમય આપવામાં આવે છે.

૧૬. એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓ ઘણા સમયથી તેમના કામ પર છે, અમે આશા રાખીએ છીએ કે તેઓ વહેલી તકે

અને આજથી છ મહિનાથી વધુ સમય ન લેતા તપાસ/પૂછપરછ પૂર્ણ કરશે અને તેને કાયદા મુજબ તેના તાર્કિક અંત સુધી લઈ જશે.

૧૭. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે તપાસ/પૂછપરછ હેઠળની બાબતોના ગુણદોષ પર અથવા સામાવાળા નં. ૫ અને ૬ ને સદર બાબતોના સંબંધમાં તેમની સામે શરૂ કરવામાં આવતી કોઈપણ કાર્યવાહીમાં જે બચાવ ઉપલબ્ધ હોઈ શકે તેના પર અમે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરતા નથી.

૧૮. આ અપીલનો ઉપરોક્ત શરતો મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ નથી.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========